

Вищий навчальний заклад
«НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ»
Юридичний факультет
Кафедра соціально-гуманітарних наук

ЗАТВЕРДЖЕНО

Декан юридичного факультету

Наталія ВЕСЕЛОВСЬКА

РОБОЧА ПРОГРАМА

ЮРИДИЧНА ПСИХОЛОГІЯ

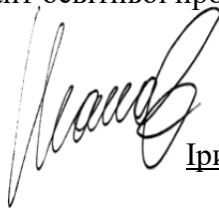
(назва навчальної дисципліни)

підготовки	<u>першого (бакалаврського) рівня вищої освіти</u> (назва рівня вищої освіти)
галузі знань	<u>D «Бізнес, адміністрування та право»</u> (шифр і назва галузі знань)
спеціальності	<u>D8 «Право»</u> (код і найменування спеціальності)
освітньо-професійної програми	<u>«Право»</u> (назва освітньо-професійної програми)
тип дисципліни	<u>вибіркова навчальна дисципліна</u>

2025 рік

ПОГОДЖЕНО:

Гарант освітньої програми

Ірина КОЗАКОВА

РЕКОМЕНДОВАНО:

Кафедрою соціально-гуманітарних наук
протокол № 1
від «29» серпня 2025 року

Завідувач кафедри

Валентин КОСТЮК

Укладач: *Павлов Володимир Олександрович*, викладач кафедри соціально-гуманітарних наук.

1. Опис навчальної дисципліни

Мова навчання: українська

Статус дисципліни: вибіркова

Передумови вивчення навчальної дисципліни: вивчення навчальної дисципліни «Юридична психологія» доцільне після оволодіння здобувачами вищої освіти базовими знаннями з теорії держави і права (в частині правосвідомості та психологічних механізмів реалізації права); юридичної деонтології щодо розуміння професійно-психологічних якостей, етики та соціокультурної місії правника; логіки та критичного мислення для формування умінь здійснювати об'єктивний аналіз поведінки суб'єктів правовідносин, будувати психологічні силогізми, виявляти логічні протиріччя в показаннях та робити обґрунтовані висновки; інформаційних технологій в юридичній діяльності (щодо вміння працювати з цифровими базами даних та електронними ресурсами збирання інформації); а також паралельно з вивченням дисциплін «Цивільне право України. Загальна частина» (в частині психологічних аспектів дієздатності, волі та волевиявлення учасників правочинів) та «Юридична психологія» (щодо взаємодії індивіда, малої групи та суспільства, а також психологічних чинників девіантної поведінки).

Предмет вивчення навчальної дисципліни: предметом вивчення навчальної дисципліни «Юридична психологія» є психологічні закономірності людської психіки, які виявляються у сфері правотворчості, правореалізації, правоохоронної та судової діяльності; психологічні особливості особистості правопорушника та мотивів злочинної поведінки; психологія кримінального та цивільного судочинства (включаючи психологічні аспекти допиту, обшуку та інших процесуальних дій); психологічні засади діяльності юридичних органів, а також методи судово-психологічної експертизи, професіограми правника, профілактики професійної деформації та психології виправлення засуджених.

Інформаційний обсяг навчальної дисципліни. На вивчення навчальної дисципліни відводиться **90 годин (3 кредити ECTS)**.

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «Юридична психологія» є формування у здобувачів вищої освіти системи знань про психологічні закономірності взаємодії людини і права, психологічні особливості правомірної та протиправної поведінки, психологічні аспекти юридичної діяльності та функціонування правової системи, а також розвиток практичних умінь і навичок застосування психологічних знань у сфері правозастосування, правоохоронної діяльності, судочинства та професійної юридичної комунікації.

Основним завданням навчальної дисципліни «Юридична психологія» є ознайомлення здобувачів із теоретико-методологічним базисом, структурою та історією розвитку юридико-психологічних знань; аналізування психологічних характеристик особистості злочинця, структури та динаміки мотивів протиправної діяльності; дослідження психологічних закономірностей поведінки всіх учасників цивільного та кримінального процесу на різних стадіях судочинства; вивчення психологічних особливостей професійної діяльності суддів, адвокатів, прокурорів та слідчих; а також відпрацювання практичних навичок психологічного аналізу матеріалів справ, застосування прийомів правомірного психологічного впливу під час проведення процесуальних дій та методів запобігання професійній деформації правника.

3. Компетентності та заплановані результати навчання

Дисципліна «Юридична психологія» забезпечує набуття здобувачами освіти наступних компетентностей і програмних результатів:

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК01	Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
ЗК02	Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
ЗК03	Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.
ЗК07	Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.
ЗК09	Здатність працювати в команді.
ЗК13	Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

Спеціальні (фахові) компетентності (СК):

СК03	Цінування та повага до гідності людини як найвищої соціальної цінності, розуміння її правової природи.
СК10	Здатність використовувати різноманітні інформаційні джерела для повного та всебічного встановлення певних обставин.
СК13	Здатність до критичного та системного аналізу правових явищ.

Програмні результати навчання (ПРН):

ПРН03	Проводити збір і інтегрований аналіз матеріалів з різних джерел.
ПРН07	Складати та узгоджувати план власного прикладного дослідження і самостійно збирати матеріали за визначеними джерелами.
ПРН11	Мати базові навички риторики.
ПРН12	Доносити до респондента матеріал з певної правової проблематики доступно і зрозуміло.
ПРН17	Працювати в команді, забезпечуючи виконання завдань команди.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви тем	Обсяг у годинах											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	сем.	пз	лаб.	с. р		л	сем.	пз	лаб.	с. р
Тема 1. Предмет та основні методологічні основи юридичної психології	10	2	2			6	10		2			8
Тема 2. Класифікація методів юридичної психології	10	2	2			6	10		2			8
Тема 3. Правова психологія та правова соціалізація особистості	10	2	2			6	10	1	1			8
Тема 4. Кримінальна психологія	10	2	2			6	12	1	1			10
Тема 5. Психологічна оцінка злочинних груп	12	2	3			6	12	1	1			10
Тема 6. Судова психологія	12	2	3			6	12	1	1			10
Тема 7. Судово-психологічна експертиза	13	4	4			6	12	1	1			10
Тема 8. Пенітенціарна психологія	13	4	4			6	12	1	1			10
Усього годин	90	20	22	0	0	48	90	6	10	0	0	74

5. Зміст програми навчальної дисципліни

Тема 1. Предмет та основні методологічні основи юридичної психології

Поняття про предмет та етапи розвитку юридичної психології. Методологічні основи юридичної психології: основні категорії, принципи, завдання. Структура сучасної юридичної психології.

Тема 2. Класифікація методів юридичної психології

Класифікація методів дослідження юридичної психології за метою та засобами дослідження. Специфіка застосування методів психології у юридичній практиці (особливості використання нетрадиційних методів розкриття злочинів, у тому числі розшукового гіпнозу, поліграфа, ясновидіння, біолокації, графології; способах психологічного забезпечення спеціальних операцій в ситуаціях захоплення заручників і ін.).

Тема 3. Правова психологія та правова соціалізація особистості

Сутність психології соціалізації особистості. Правова соціалізація особистості. Психологія правосвідомості особистості. Признаки правової поведінки. Компоненти правової поведінки (норми права, норми моралі, норми групи). Дефекти правової соціалізації. Соціальні відхилення правової соціалізації в сім'ї, в школі, неформальної групи підлітків.

Тема 4. Кримінальна психологія

Поняття, структура і особливості поведінки особистості злочинця. Сучасна класифікація типів злочинців. Психологічна діагностика особистості злочинця. Поняття про психологічний портрет злочинця і методика його складання. Види психологічних портретів злочинця (пошуковий, доказовий, профілактичний, пенітенціарний і постпенітенціарний). Результати наших експериментальних досліджень відносно ранжування злочинців за скоєні ними злочини на сучасному етапі.

Тема 5. Психологічна оцінка злочинних груп

Поняття і типи злочинних груп. Психологічні особливості злочинних груп. Конфлікти у злочинних групах. Кримінальна субкультура, «злочинські» правила поведінки, накази і закони. «Злочинський» жаргон і кримінальний жест. Клички. Проблеми неповнолітніх злочинців у юридичній психології. Психологічні основи процесуальної і не процесуальної діяльності.

Тема 6. Судова психологія

Психологічні особливості цивільних судових процесів. Психологічні особливості кримінальних судових процесів. Психологія юридичної праці судді, прокурора, адвоката. Професіограми і психограми, порядок їх складання. Протипоказання до заняття кандидатом посади працівника правоохоронних органів.

Тема 7. Судово-психологічна експертиза

Сутність і психологічні основи призначення. Методологічні основи судово-психологічної експертизи і межі її компетентності. Цілі і завдання судово-психологічної експертизи. Основні питання, що вирішуються експертом психологом. Експертиза емоційних станів. Експертиза змінених форм свідомості. Експертиза по видах злочинів. Загальні принципи методики судово-психологічної експертизи. Підготовка, призначення, використання судово-психологічної експертизи. Характеристика видів судово-психологічної експертизи.

Тема 8. Пенітенціарна психологія

Місце пенітенціарної психології в системі психологічних і юридичних знань. Предмет і завдання пенітенціарної психології. Основні категорії і принципи пенітенціарної психології. Методи дослідження особистості і середовища засуджених. Програма вивчення особистості засудженого. Соціально-психологічна характеристика середовища засуджених. Психологія особистості вихователя засуджених, а також колективу співробітників пенітенціарних установ. Сучасні експериментальні дослідження пенітенціарної психології в Україні.

6. Теми лекцій

№ з/п	Назва теми	Обсяг у годинах	
		Денна форма	Заочна форма
1	Тема 1. Предмет та основні методологічні основи юридичної психології	2	
2	Тема 2. Класифікація методів юридичної психології	2	
3	Тема 3. Правова психологія та правова соціалізація особистості	2	1
4	Тема 4. Кримінальна психологія	2	1
5	Тема 5. Психологічна оцінка злочинних груп	2	1
6	Тема 6. Судова психологія	2	1
7	Тема 7. Судово-психологічна експертиза	4	1
8	Тема 8. Пенітенціарна психологія	4	1
Усього годин		20	6

7. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Обсяг у годинах	
		Денна форма	Заочна форма
1	Тема 1. Предмет та основні методологічні основи юридичної психології	2	2
2	Тема 2. Класифікація методів юридичної психології	2	2
3	Тема 3. Правова психологія та правова соціалізація особистості	2	1
4	Тема 4. Кримінальна психологія	2	1
5	Тема 5. Психологічна оцінка злочинних груп	3	1
6	Тема 6. Судова психологія	3	1
7	Тема 7. Судово-психологічна експертиза	4	1
8	Тема 8. Пенітенціарна психологія	4	1
Усього годин		22	10

8. План семінарських занять

Тема 1. Предмет та основні методологічні основи юридичної психології

Мета: системне засвоєння знань про предмет, етапи розвитку, категоріальний апарат та принципи функціонування юридичної психології, а також її сучасну внутрішню структуру.

Питання для обговорення:

1. Що становить предмет вивчення юридичної психології та які основні етапи її історичного розвитку?
2. Які фундаментальні категорії та методологічні принципи покладено в основу дисципліни?
3. Які головні теоретичні та прикладні завдання вирішує сучасна юридична психологія?
4. З яких підструктур та самостійних галузей складається система юридико-психологічних знань?
5. Як саме юридична психологія взаємодіє з матеріальним та процесуальним правом?
6. У чому виявляється значення юридико-психологічних знань для формування професіограми майбутнього правника?

Тема 2. Класифікація методів юридичної психології

Мета: ґрунтовне вивчення системи науково-дослідних методів за їхньою метою та засобами, а також специфіки й правових меж застосування спеціальних і нетрадиційних інструментів у юридичній практиці.

Питання для обговорення:

1. За якими критеріями, метою та засобами здійснюється класифікація методів дослідження в юридичній психології?
2. Які особливості та процесуальні обмеження має застосування методу опитування, спостереження та тестування в юриспруденції?
3. У чому полягає специфіка використання поліграфа (детектора брехні) та верифікації показань під час розслідування злочинів?
4. Які правові та наукові дискусії викликає застосування нетрадиційних методів, зокрема розшукового гіпнозу чи графології?
5. Чому такі явища як ясновидіння чи біолокація не мають доказової юридичної сили та відкидаються науковою психологією?
6. Які існують тактичні способи та прийоми психологічного забезпечення спеціальних операцій у ситуаціях захоплення заручників?
7. Які етичні норми та стандарти академічної доброчесності супроводжують використання психологічних методів у судочинстві?

Тема 3. Правова психологія та правова соціалізація особистості

Мета: комплексне опанування знань про сутність соціалізації індивіда, структуру правосвідомості, компоненти правомірної поведінки та чинники виникнення дефектів соціалізації.

Питання для обговорення:

1. У чому полягає сутність загальної психології соціалізації особистості та її перехід у правову соціалізацію?
2. Які психологічні рівні, типи та структура визначають індивідуальну правосвідомість особистості?
3. За якими психологічними ознаками та внутрішніми мотивами розпізнається правомірна поведінка індивіда?
4. Як саме норми права, норми моралі та норми референтної групи взаємодіють як компоненти поведінки?
5. Які психологічні дефекти та деформації правової соціалізації зумовлюють протиправні настанови особи?
6. Як виявляються соціально-психологічні відхилення правової соціалізації в сім'ї, школі та неформальних групах?

Тема 4. Кримінальна психологія

Мета: детальний аналіз психологічної структури особистості злочинця, сучасних класифікацій типів правопорушників та методики складання і використання психологічних портретів.

Питання для обговорення:

1. Що становить психологічну структуру, внутрішній світ та особливості поведінки особистості злочинця?
2. За якими критеріями будується сучасна наукова класифікація та типологія злочинців?
3. Які метод та інструменти застосовуються для комплексної психологічної діагностики особи правопорушника?
4. Що становить психологічний портрет злочинця та яка загальна методика його практичного складання?
5. Чим відрізняються між собою пошуковий, доказовий, профілактичний, пенітенціарний та постпенітенціарний портрети?
6. Які особливості має ранжування та градація злочинців за характером і мотивацією скоєних ними діянь?

Тема 5. Психологічна оцінка злочинних груп

Мета: критичне переосмислення психології групової злочинності, структури кримінальної субкультури, неформальних законів поведінки та специфіки делінквентності неповнолітніх.

Питання для обговорення:

1. Як юридична психологія дефініює та класифікує типи злочинних груп за рівнем їхньої організованості?
2. Які соціально-психологічні особливості (лідерство, конформізм, згуртованість) притаманні злочинним групам?
3. Які причини, динаміка та наслідки міжособистісних і міжгрупових конфліктів у кримінальному середовищі?
4. З яких елементів складається кримінальна субкультура, «злочинські» правила поведінки, неписані закони та накази?
5. Які функції виконують кримінальний жаргон, специфічні жести та системи присвоєння кличок?
6. Які особливості мають психологічні основи процесуальної та непроцесуальної діяльності у справах неповнолітніх злочинців?

Тема 6. Судова психологія

Мета: наукове дослідження психологічних закономірностей розгляду цивільних та кримінальних справ, структури професіограм юридичної праці та профілактики профдеформації.

Питання для обговорення:

1. Які психологічні особливості, емоційні чинники та бар'єри притаманні цивільним судовим процесам?
2. У чому полягає специфіка психології кримінального судочинства на стадіях досудового та судового слідства?
3. Які особливості та психологічний зміст має професійна праця судді, прокурора та адвоката?
4. За якими правилами та критеріями складаються професіограми та психограми юридичних спеціальностей?
5. Які існують медичні та психологічні протипоказання до зайняття кандидатом посад у правоохоронних органах?
6. Як виявляється професійна деформація правника (зокрема синдром вигорання) та які існують методи її подолання?
7. Як судова психологія досліджує достовірність показань свідків, потерпілих, позивачів та відповідачів?

Тема 7. Судово-психологічна експертиза

Мета: теоретичне осмислення сутності, завдань та меж компетентності судово-психологічної експертизи, загальних принципів методики її підготовки та використання.

Питання для обговорення:

1. У чому полягає сутність, психологічні основи призначення та межі наукової компетентності судово-психологічної експертизи?
2. Які ключові цілі та процесуальні завдання вирішує експерт-психолог у судовому засіданні?
3. Як здійснюється експертиза емоційних станів, зокрема визначення стану фізіологічного афекту чи стресу?
4. Які особливості має експертне дослідження змінених форм свідомості та психічної безпорадності?
5. Як класифікуються та диференціюються види судово-психологічної експертизи залежно від виду скоєного злочину?
6. Які процесуальні правила регламентують підготовку, призначення та оцінку висновків судово-психологічної експертизи?

Тема 8. Пенітенціарна психологія

Мета: спрямоване формування знань про предмет і методи дослідження особистості засуджених, соціально-психологічну структуру їхнього середовища, психологію колективу співробітників установ.

Питання для обговорення:

1. Яке місце посідає пенітенціарна психологія в системі сучасних психологічних та юридичних знань?
2. Що є предметом, основними принципами, категоріями та практичними завданнями пенітенціарної психології?
3. Які метод та спеціальні програми використовуються для дослідження особистості й середовища засуджених?
4. Які соціально-психологічні характеристики (стратифікація, лідерство) притаманні середовищу осіб у місцях позбавлення волі?
5. Які вимоги висуваються до психології особистості вихователя та колективу співробітників пенітенціарних установ?
6. Які результати демонструють сучасні експериментальні дослідження пенітенціарної психології, що проводяться в Україні?

9. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Обсяг у годинах	
		Денна форма	Заочна форма
1	Не передбачено навчальним планом	-	-
Усього годин			

10. Теми лабораторних занять

№ з/п	Назва теми	Обсяг у годинах	
		Денна форма	Заочна форма
1	Не передбачено навчальним планом	-	-
Усього годин			

11. Теми самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Обсяг у годинах	
		Денна форма	Заочна форма
1	Тема 1. Предмет та основні методологічні основи юридичної психології	6	8
2	Тема 2. Класифікація методів юридичної психології	6	8
3	Тема 3. Правова психологія та правова соціалізація особистості	6	8
4	Тема 4. Кримінальна психологія	6	10
5	Тема 5. Психологічна оцінка злочинних груп	6	10
6	Тема 6. Судова психологія	6	10
7	Тема 7. Судово-психологічна експертиза	6	10
8	Тема 8. Пенітенціарна психологія	6	10
Усього годин		48	74

12. Завдання для самостійної роботи

Самостійна робота – форма організації освітнього процесу, за якої здобувач вищої освіти опановує навчальну дисципліну в час, вільний від навчальних занять, під методичним керівництвом викладача, але без його безпосередньої участі. Метою самостійної роботи з дисципліни *«Юридична психологія»* є засвоєння у повному обсязі навчальної програми, розвиток компетентностей, формування здатності бути активним учасником освітнього процесу, уміння самостійно опановувати теоретичні й прикладні знання, що спрямовані на поглиблене опрацювання психологічних закономірностей правомірної та протиправної поведінки, аналіз структури особистості правопорушників, кримінальної субкультури, тактико-психологічних засад здійснення процесуальних дій і проведення судово-психологічних експертиз, а також дотримання принципів академічної доброчесності й превентивних механізмів запобігання плагіату.

Самостійна робота здійснюється у формі: виконання домашніх завдань; підготовки аналітичних доповідей, есе та рефератів з обов'язковим дотриманням стандартів академічної доброчесності; роботи з науковими працями в галузі загальної, судової та пенітенціарної психології, матеріалами судової практики, висновками експертів-психологів та нормативно-правовими актами; доопрацювання матеріалів лекцій шляхом пошуку додаткової спеціалізованої літератури та опрацювання теоретичної бази; роботи з глобальними інформаційними мережами, цифровими архівами, електронними бібліотеками та науковими періодичними виданнями; опрацювання додаткової фахової літератури; складання конспектів тем, що виносяться на самостійне вивчення, а також практичного вирішення юридико-психологічних кейсів щодо моделювання психологічного портрета злочинця, аналізу структури мотивів правопорушень, верифікації показань свідків та розроблення заходів профілактики професійної деформації правника.

Всі завдання самостійної роботи поділяються на обов'язкові та вибіркові. До обов'язкових належать завдання, які студенти мають виконувати обов'язково впродовж вивчення дисципліни. Вибіркові включають альтернативні завдання, серед яких здобувач на власний розсуд обирає конкретні завдання з тим, щоб набрати необхідну кількість балів.

Нижче подано варіанти завдань для самостійної роботи здобувачів денної форми навчання, що відповідають змісту окремих тем дисципліни та поглиблюють опрацювання навчального матеріалу. Необхідно виконати один з таких варіантів:

Варіант 1.

Здійснить теоретико-методологічний аналіз психологічних дефектів правової соціалізації особистості в умовах неформальних підліткових груп.

Варіант 2.

Підготуйте реферат про структуру, типи та особливості складання пошукового і доказового психологічного портрета невідомого злочинця.

Варіант 3.

Обґрунтуйте в аналітичному огляді правові межі, надійність та специфіку застосування поліграфа (детектора брехні) в сучасній юридичній практиці.

Варіант 4.

Складіть психограму та опис професійно важливих якостей особистості судді (або слідчого) з визначенням критеріїв протипоказань до посади.

Варіант 5.

Проаналізуйте соціально-психологічну структуру середовища засуджених у пенітенціарних установах та критерії стратифікації їхнього колективу.

Варіант 6.

Напишіть реферат про психологічну природу афекту та особливості проведення судово-психологічної експертизи емоційних станів підсудного.

Варіант 7.

Сформулюйте тактико-психологічні рекомендації щодо забезпечення спеціальних операцій правоохоронних органів у ситуаціях захоплення заручників.

Варіант 8.

Дослідіть сутність кримінальної субкультури, функції «злочинських» законів, жаргону, специфічних жестів та присвоєння кличок у злочинних групах.

Варіант 9.

Висвітліть у формі есе психологічні бар'єри та особливості сприйняття інформації учасниками цивільного судового процесу.

Варіант 10.

Оформіть науковий огляд сучасних експериментальних досліджень у галузі пенітенціарної психології, які проводяться в Україні.

Варіанти контрольної роботи (для заочної форми здобуття освіти)

Нижче подано варіанти завдань для контрольної роботи, що відповідають змісту окремих тем дисципліни та поглиблюють опрацювання навчального матеріалу. Необхідно обрати варіант та виконати наведені завдання. Вимоги до контрольної роботи: 8–12 сторінок тексту (*шрифт Times New Roman, 14 pt, міжрядковий інтервал – 1*). Слід опрацювати щонайменше 10–12 джерел. Використання сучасних наукових праць обов'язкове. Дотримання принципів академічної доброчесності – засадничий принцип навчання. Здійснюйте коректне цитування використаних джерел. Заборонено плагіат: текст має бути оригінальним, з власним аналітичним та методологічним осмисленням. Максимальна кількість балів за виконану контрольну роботу – 50 балів.

Варіант 1.

1. Розкрийте предмет, історичні етапи розвитку та сучасну внутрішню структуру юридичної психології.

2. Охарактеризуйте класифікацію науково-дослідних методів юридичної психології за їхньою метою та засобами.

Варіант 2.

1. Проаналізуйте психологічні засади і процесуальні обмеження застосування нетрадиційних методів розкриття злочинів (розшукового гіпнозу, графології).

2. Висвітліть поняття правової соціалізації особистості та чинники виникнення деформацій індивідуальної правосвідомості.

Варіант 3.

1. Дослідіть структуру правомірної поведінки індивідуального суб'єкта та психологічні механізми її регулювання.

2. Окресліть дефекти правової соціалізації в сім'ї та школі як передумови формування делінквентних установок.

Варіант 4.

1. З'ясуйте психологічну структуру особистості злочинця та критерії побудови сучасних наукових типологій правопорушників.

2. Опишіть методику психологічної діагностики та алгоритм складання профілактичного й пенітенціарного портретів злочинця.

Варіант 5.

1. Обґрунтуйте соціально-психологічні типи злочинних груп та особливості виникнення міжособистісних конфліктів у них.

2. Порівняйте психологічні основи процесуальної та непроцесуальної діяльності у справах про злочини неповнолітніх.

Варіант 6.

1. Визначте психологічні особливості кримінальних судових процесів та специфіку поведінки підсудних і свідків.

2. Проілюструйте зміст професіограми та психограми адвоката і прокурора в системі праці правоохоронних органів.

Варіант 7.

1. Аргументуйте сутність, правові підстави призначення та межі наукової компетентності судово-психологічної експертизи.

2. Поясніть завдання та методика проведення експертизи змінених форм свідомості та емоційних станів (стресу, фрустрації).

Варіант 8.

1. Обговоріть місце пенітенціарної психології в системі знань та її роль у ресоціалізації осіб, позбавлених волі.

2. Критикуйте прояви професійної деформації та синдрому вигорання у вихователів і співробітників пенітенціарних установ.

Варіант 9.

1. Сформулюйте загальні принципи методики судово-психологічної експертизи залежно від окремих видів злочинів.

2. Деталізуйте структуру програми вивчення особистості засудженого та методи дослідження його мікросередовища.

Варіант 10.

1. Оцініть вплив кримінальної субкультури та «злочинських» правил поведінки на рівень згуртованості організованих злочинних груп.

2. Класифікуйте психологічні прийоми правомірного впливу під час проведення допиту в умовах безкомпромісного судового розгляду.

13. Неформальна освіта (онлайн-курси та платформи)

У межах самостійної роботи здобувачам рекомендується проходження онлайн-курсів на міжнародних освітніх платформах з метою розширення професійних компетентностей та академічної доброчесності.

Рекомендовані платформи:

- Alison (Criminal Psychology: Confession and Interrogation: <https://alison.com/course/criminal-psychology-confession-and-interrogation>; Basic Theory and Concepts of Forensic Psychology: <https://alison.com/course/basic-theory-and-concepts-of-forensic-psychology>; Understanding Criminal Psychology: <https://alison.com/course/understanding-criminal-psychology>);

- Prometheus (Психологія стресу та способи боротьби з ним: <https://prometheus.org.ua/prometheus-free/psychology-of-stress/>; Цифрова безпека на персональному рівні: <https://prometheus.org.ua/prometheus-free/personal-digital-security/>);

- Coursera (Psychology of Disorders Related to Trauma, Anxiety, & Stress: <https://www.coursera.org/specializations/psychology-of-disorders-related-to-trauma-anxiety-and-stress>; Introduction to Psychology: <https://www.coursera.org/learn/introduction-psych>; Introduction to Abnormal Psychology: <https://www.coursera.org/specializations/abnormal-psychology>).

Опрацювання зазначених онлайн-курсів не є обов'язковим і здійснюється за власною ініціативою здобувача як форма неформальної освіти. Так само не є обов'язковими саме ці курси та можуть бути пройдені інші тематичні курси, тренінги тощо.

14. Питання для підготовки до підсумкового контролю (диференційований залік)

1. Що є предметом вивчення сучасної юридичної психології?
2. З яких основних структурних підгалузей складається юридична психологія?
3. За якими критеріями класифікуються методи юридичної психології?
4. Які правові обмеження існують для застосування поліграфа в Україні?
5. Чому розшуковий гіпноз та графологія відносяться до нетрадиційних методів?
6. Що таке «правова соціалізація особистості»?
7. З яких психологічних компонентів складається індивідуальна правосвідомість?
8. Які ознаки відрізняють психологічну структуру правомірної поведінки?
9. Що є головними причинами виникнення дефектів правової соціалізації?
10. Як впливають відхилення правової соціалізації в сім'ї на поведінку підлітка?
11. Що становить психологічну структуру особистості злочинця?
12. Які критерії покладено в основу класифікації типів злочинців?
13. Що таке «психологічний портрет злочинця»?
14. Для яких цілей складається пошуковий психологічний портрет?
15. Чим відрізняється доказовий портрет злочинця від профілактичного?
16. За якими ознаками юридична психологія класифікує злочинні групи?
17. Які психологічні особливості притаманні організованій злочинній групі?
18. Що є причинами внутрішніх конфліктів у злочинних групах?
19. З яких елементів складається кримінальна субкультура?
20. Які функції виконують «злочинські» правила поведінки та закони?
21. Навіщо у кримінальному середовищі використовуються клички та жаргон?
22. У чому полягає специфіка психології делінквентності неповнолітніх?
23. Які психологічні особливості притаманні цивільному судовому процесу?
24. Які емоційні чинники визначають психологію кримінального судочинства?
25. Що таке «професіограма» юридичної праці?
26. Які елементи включає в себе психограма судді?
27. Які існують психологічні протипоказання до служби в правоохоронних органах?
28. Що таке «судово-психологічна експертиза»?
29. Які межі наукової компетентності встановлено для експерта-психолога?
30. Які завдання вирішує експертиза емоційних станів?
31. Як визначається стан фізіологічного афекту під час експертизи?
32. Що досліджує експертиза змінених форм свідомості?
33. Які існують основні особисті види судово-психологічної експертизи?
34. Що є предметом дослідження пенітенціарної психології?
35. Які методи застосовуються для вивчення особистості засудженого?
36. Які характеристики визначають соціально-психологічне середовище засуджених?
37. Які вимоги висуваються до особистості вихователя пенітенціарної установи?
38. Що таке «професійна деформація» правника?
39. Які психологічні методи використовуються для профілактики емоційного вигорання?
40. Як здійснюється психологічне забезпечення спецоперацій із визволення заручників?

15. Методи навчання

Методи навчання на лекціях: вербальний метод (лекція, дискусія, консультація, обговорення тощо); методи візуалізації (презентація, метод ілюстрації, метод демонстрацій: та інші); робота з навчально-методичною літературою (конспектування, тезування, анотування тощо); інші методи у сполученні з новітніми інформаційними технологіями та комп'ютерними засобами навчання (дистанційні, мультимедійні, веб-орієнтовані тощо).

Методи навчання на семінарських заняттях: вербальний метод (дискусія, співбесіда тощо); метод візуалізації (презентація, метод ілюстрації (графічний, табличний, тощо), метод демонстрацій та інші); робота з навчально-методичною літературою (рецензування, підготовка реферату, есе, доповіді тощо); інші методи у сполученні з новітніми інформаційними технологіями та комп'ютерними засобами навчання (дистанційні, мультимедійні, веб-орієнтовані тощо); кейс-метод (вирішення ситуацій тощо); практичний, пошуковий метод.

16. Методи оцінювання

У процесі вивчення дисципліни «Юридична психологія» використовуються такі методи оцінювання:

для поточного контролю: у вигляді усного та письмового опитування, фронтального опитування, тестування, написання есе (рефератів), вирішення кросвордів, контрольна робота (для заочної форми здобуття освіти); самостійна робота, неформальна освіта (онлайн-курси та платформи) тощо.

для підсумкового контролю: проведення підсумкового контролю (усна та/або письмова відповідь, тестування тощо).

17. Засоби діагностики результатів навчання

Робоча програма передбачає застосування засобів діагностики результатів навчання за формами контролю знань:

- *поточний контроль* може передбачати застосування широкого спектру форм та методів оцінювання знань, що проводиться за кожною темою.
- *підсумковий контроль* передбачає проведення диференційованого заліку.

Завершальним етапом досягнення запланованих програмних результатів навчання з навчальної дисципліни «Юридична психологія» є підсумковий контроль – диференційований залік.

18. Критерії та порядок оцінювання результатів навчання

Для оцінювання знань здобувачів вищої освіти застосовуються контрольні заходи у формі поточного та підсумкового контролю знань відповідно до Положення про оцінювання знань здобувачів вищої освіти.

Поточний контроль

Види навчальної діяльності здобувачів вищої освіти обираються та оцінюються викладачем за рекомендованою шкалою в залежності від особливостей навчальної дисципліни. Оцінювання окремих видів навчальної діяльності здобувача вищої освіти для дисципліни «Юридична психологія» відбувається за такими рекомендованими балами:

Види навчальної діяльності здобувачів вищої освіти	Кількість балів (від – до)
Аудиторна робота	
Відповідь на практичному, семінарському, лабораторному занятті	1-5
Вирішення ситуаційних завдань, розв'язання задач тощо	1-5
Тестування	1-5
Ділова гра, практичний кейс тощо	1-10
Інші види аудиторної роботи*	

Самостійна робота	
Реферат, есе тощо	1-10
Інші види навчальної діяльності здобувачів вищої освіти (участь у публічних заходах (конференція, олімпіада тощо); написання наукової статті, участь у конкурсах студентських робіт тощо)	1-10
Інші види самостійної роботи*	
Контрольна робота (для заочної форми здобуття освіти)	1-50

*види навчальної діяльності здобувачів освіти обираються та оцінюються викладачем за рекомендованою шкалою в залежності від особливостей навчальної дисципліни.

Для визначення ступеня засвоєння навчального матеріалу та поточного оцінювання знань здобувачів вищої освіти застосовуються критерії відповідно до Положення про оцінювання знань здобувачів вищої освіти ([https://nam.kyiv.ua/files/pdf/polozhennia-pro-otsiniuvannia-znan-zdobuvachiv-\(red-2021\).pdf](https://nam.kyiv.ua/files/pdf/polozhennia-pro-otsiniuvannia-znan-zdobuvachiv-(red-2021).pdf)).

Порядок зарахування результатів неформальної освіти

Результати проходження онлайн-курсів можуть бути зараховані як складова самостійної роботи за заявою здобувача в порядку, визначеному Положенням про порядок визнання результатів навчання набутих у неформальній/інформальній освіті (<https://nam.kyiv.ua/files/pdf/polozhennia-pro-neformalnu-ta-informalnu-osvitu.pdf>).

Максимальна кількість балів – до **10 балів** у межах самостійної роботи.

Підсумковий контроль

Максимальна кількість балів за диференційований залік з початкової дисципліни «Юридична психологія» складає **40 балів**.

Для визначення ступеня засвоєння навчальної дисципліни та контрольного оцінювання знань здобувачів вищої освіти за підсумковим контролем застосовуються критерії відповідно до Положення про оцінювання знань здобувачів вищої освіти.

Підсумкова оцінка переводиться у національну систему оцінювання і шкалу ECTS згідно з таблицею:

Порядок переведення оцінок у систему ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	ОЦІНКА ECTS	ОЦІНКА ЗА НАЦІОНАЛЬНОЮ ШКАЛОЮ	
		для екзамену курсової роботи (проєкту), практики	для заліку (диференційованого заліку)
90-100	A	Відмінно	зараховано
82-89	B	Добре	
75-81	C		
64-74	D	Задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
1-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

19. Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти

Для денної форми здобуття освіти

Поточний контроль та самостійна робота – 60									Підсумковий контроль	Сума
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	Самостійна робота		
6 балів	7 балів	7 балів	6 балів	6 балів	6 балів	6 балів	6 балів	10 балів	40 балів	100 балів

Для заочної форми здобуття освіти

Поточний контроль та самостійна робота – 60		Підсумковий контроль	Сума
Контрольна робота	Самостійна робота		
50 балів	10 балів	40 балів	100 балів

20. Методичне забезпечення

Методичне забезпечення дисципліни «Юридична психологія» узагальнено в комплексі навчально-методичного забезпечення, який включає:

- силабус;
- робочу програму навчальної дисципліни;
- варіанти завдань для самостійної роботи здобувачів;
- варіанти завдань для підсумкового контролю;
- інші матеріали.

21. Рекомендована література

1. Бедь В.В. Юридична психологія: навчальний посібник. Київ: Каравела, 2021. 226 с. URL: https://law.sspu.edu.ua/files/documents/books/library/38/bed_viktor_yuridichna_psihologiya.pdf
2. Бочелюк В.Й. Юридична психологія: навч. посіб. Київ: Центр учбової літератури, 2022. 336 с.
3. Веселовська Н.О., Павлов В.О. Психологія мистецтва переконання: логіка, риторика та деонтологія в дії. *Академічні візії*. 2025. Вип. 44. <https://doi.org/10.5281/zenodo.1562221>
4. Демиденко Н.М. Юридична психологія: навч. посіб. Суми: Сум. філ. ХНУВС, 2025. 186 с. URL: <https://dspace.univd.edu.ua/server/api/core/bitstreams/7f944681-ad33-4d00-81c4-3fc4d805c5b8/content>
5. Євдокімова О.О. Історія психології: навч. посіб. Вид. 2-ге, допов. Харків: ХНУВС, 2020. 320 с. URL: <https://dspace.univd.edu.ua/server/api/core/bitstreams/27c52064-1466-4bae-9dc0-a5aed17e6c4/content>
6. Жукова О.А., Павлов В.О., Лукіяничук А.М., Яковліва О.П. Психолого-педагогічний аналіз кліпового мислення як феномена сучасності. *Академічні візії*. 2023. Вип. 17. <https://doi.org/10.5281/zenodo.7719192>
7. Кацавець Р. С. Юридична психологія: навчальний посібник. Київ: Алерта, 2023. 294 с.
8. Оксютович М.О., Коширець В.В., Мудрик А.Б. Юридична психологія: навчальний посібник. Житомир: Житомирська політехніка, 2024. 161 с. URL: <https://eztuir.ztu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/8449/Посібник%20Юридична%20психологія.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
9. Павлов В.О. Вплив психологічних факторів на процес надання правової допомоги: аналіз професійної етики. *Міждисциплінарні виклики в сучасній науці: інновації та співпраця: міжнар. наук. конф. (Лодзь, Польща, 15 вересня 2023 р.)*. С. 276-279. <https://futuraity-publishing.com/wp-content/uploads/2023/10/Multidisciplinary-challenges-in-contemporary-science-innovations-and-collaboration-Poland.pdf>
10. Павлов В.О. Психологічні передумови формування адекватної поведінки малолітніх злочинців. *Національна безпека у фокусі викликів глобалізаційних процесів в економіці: матер. XIX Міжнар. наук. Інтернет-конф. (м. Київ – м. Kosice, 22-23 лютого 2024 р.)*. Київ: Нац. акад. упр., 2024. С. 72-75.
11. Павлов В.О. Сутність та особливості вчинення злочинів у стані сильного душевного хвилювання. *Академічні візії*. 2023. Вип. 18. <https://zenodo.org/records/7719356>
12. Павлов В.О. Феномен резильєнтності як фактор посттравматичного розладу. *Часопис Київського університету права*. 2024. № 1. С. 27-32. <https://doi.org/10.36695/2219-5521.1.2024.04>
13. Шепітько В.Ю., Коновалова В.О. Юридична психологія: підручник. 4-те вид., перероб. і допов. Харків: Право, 2025. 280 с.